

mark pa še ni zadovoljen s tem, da na Pruskem katoličanstvo preganja, tudi drugod ga zatiruje in frajmaurerje in nevernike podpihuje zoper sv. Cerkev. Najbolj se mu je to posrečilo na Švicarskem, sedaj pa sega že na Francosko. Lehkomišljeni Francozi so namreč zopet pozabili, kar so od frajmaurerjev in njihovih puntarskih privržencev prestali l. 1791—93., potem l. 1848 in l. 1871, ko so ti celo mesto Pariz požigali. Letos meseca februarja so kljubu ovim britkim skušnjam izvolili za poslance skoro same republikance frajmaurerje, ki sedaj čedalje bolj glasno upijejo po „kulturni borbi“. Najpoprej so zavrgli volitve katoliških mož in sedaj napadajo katoliške šole in vseučilišča. Jud Gambetta, njihov vodja, že zahteva, naj se škofom prepove kedaj iz svojih škofij stopinjo storiti ali zunaj cerkve duhovna oblačila ali znamenja nositi, naj se vse cerkve oropajo itd. To so prežalostna znamenja.

V Bolgariji na Turškem je nagloma umrl škof Popov. Ta častitljivi mož je bil poprej razkolnik pa je postal Katoličan in je neizrečeno veliko delal, da bi se ubogi, nevedni, zapuščeni bolgarski narod otrpjenemu razkolništvu izvil in katoliški-evropski omiki pridobil. Zapustil je veliko učencev, zlasti v Adrijanopolju.

Avstralija je najbolj pozno najden del zemlje; dolgo časa se za njo niso veliko brigali; ali sedaj se število ljudi, mest trgov in vasi, fabrik, njiv, vinogradov in rud hitro množi, pa tudi sv. Cerkva naglo napreduje. Pred 70 leti je bilo ondi le kakih 100 Katoličanov, sedaj jih je že 800.000, ki imajo 2 nadškofa in 10 škofov, cerkve, šole, samostane, bolnišnice po vseh mestih. Ravno sedaj je na poti v Evropu poslanstvo tamošnjih Katoličanov, ki potujejo v Rim k sv. Očetu, da najvišjemu pastirju skažejo svojo udanost in ljubezen.

Gospodarske stvari.

Pomočki zoper napihovanje goveje živine posebno krav.

M. Posebne opaznosti je treba pri detelji. Nikdar naj se mlada detelja sama kravam ne polaga, ampak vedno naj se jej nekoliko sena ali slame primeša. Boljše je, da živina malo postrada in je lačna, kakor pa da se prenajé. Ko se je pa kako živinče po zeleni klaji napihnilo, se mu mora od četrta do četrta ure po 15—30 gramov, t. j. za dobro žlico salmijakovca na pol litru vode dati. Skrben kmetovavec ima vedno salmijakovce pri hiši, da je pomoč, ko potreba pride, brž pri rokah.

Dobro je tudi boleno živino z mrzlo vodo polijati, jo sem ter tje goniti, jej z rokami lamp pregnjetavati in s slamnatim rušeljuom po celem životu prav dobro tretji. Če se je pa živina prenajedla, t. j. če je preveč krme v se vzela, potem ni druge pomoči, ko trokar, t. j. poseben za take primerleje napravljen nož. Pravi kraj, kder se mora

živini v lamp vbosti, da se jej presilna sapa, ki jo prav za prav napihuje, izpusti, je sredina leve lakotnice, t. j. najvišje mesto za roko široko od kvočne kosti. Če ni trokarja, se za silo vzame tudi oster bolj šilast nož, s katerim se bolni živini na imenovanem mestu v meri proti parkljem na desni sprednji nogi v lamp pahne. Rana se kmalu zopet zaceli.

Vsak kmetovavec zlasti v poletnih mesecih naj se z salmijakovcem preskrbi, večji posestniki pa in srenje in kmetijske podružnice naj si tudi omislijo trokarjev in drugih pomočkov. Marsiktero živinče bi ne zapadlo poginu, ako bi bila v sili prava pomoč brž pri rokah. Seveda izkušen živinozdravnik to vse najbolje opravi, pa v sili, če pomoči druge blizo ni, si mora tudi vsak hišni gospodar pomagati znati.

Pristavek uradništva. Z nožem in s trokarjem ne vé in si tudi ne upa kteribodi ravnati. Tudi salmijak včasih nič ne pomaga. Zato je najboljši pomoček tako zvana goltna cev, ki se živinčetu po goltu v želodec porine; sapa izbuhti in pomagano je. Goltna cev se po nemškem zove: Schlundröhre in se dobi za 5 fl. pri: J. N. Reithofer, Stadt, Herrengasse Nr. 2 in Wien.

Salatne rastline.

M. 6. Cikorija. Ta rastlina razpada v 2 sorti: a) v zelenolistno in b) v pisanolistno.

Cikorija je dveletna, domača prav trdna rastlina, ki po zimi ne zmrzne in katero je dolgoletno obdelovanje požlahtnilo. Seje se seme prve dni marca v globoko prekopano vrtno zemljo in rastline se plejejo in okopavajo, kakor jim gre. Pregoste se morajo izredčiti. One rastline, ktere so v gredi obstale, se puščajo do oktobra. V tem času se korenine popipljejo in v kleti v pesek pokopljejo. Decembra, ko endivija že pohajati začne, se nekoliko teh rastlin v zaboj z prstjo napolnjen posadi in z pokrovom pokrije. Posaditi jih je treba precej gosto. Zaboj se potem postavi na zmerno topli kraj ali v sobi ali pa v stekleni hiši. Korenine začno kmalu korenine poganjati, in v 14 dneh so za salato. V nekterih krajih vzamejo v ta namen sod, ki je okoli in okoli prevrtan. Zgornja podnica se izvzame, na spodnji pa sod stoji. Zdaj se nasuje plast prsti v sod in na njo se položi vrsta korenin, vendar tako, da koreninski vratovi skozi luknje molé. Tako se naklada plast na plast, dokler da je sod poln. Pariški vrtnarji cikorijske korenine v šopke povezujejo in jih v gorki konjski gnoj zagrebajo, dokler dosti dolge liste poženejo. Drugi zopet korenine v topli kleti zagrebajo in imajo tako celo zimo dosti salate. V toplih hlevih se cikorija naj lahkéjšé goji. Ker se ta rastlina, ktere salata je proti koncu zime tako priljubljena, tako lahko vzreja, zaslužuje kot salatna rastlina dosti več pozornosti in skrbi, kakor se ji je dozda skazovalo. Tudi njene korenine se rabijo. V nekterih

krajih se jih vsako leto mnogo tisoč centov pridelava. Te korenine se potem v fabrikah zrežejo, posuše in zmeljejo, potem pa pod imenom cikorijska kava prodavajo.

Seje se tudi v gnojne grede ali pa prav rano spomladi v prosto zemljo in mladi listi se za salato porezavajo. Kder se pa cikorija na debelo prideluje, tam se listi celo poletje do jeseni porezavajo in govedom pokladajo.

Za prirajo semena se jeseni lepe korenine odberejo in v prosto zemljo zagrebejo. Spomladi krepko poženejo in imajo septembra zrelo seme, katero več let kalivno moč ohrani.

Kako razne rastline na barvo in okus mleka in putra delujejo.

M. Mleko krav, katerim se volovski jezik (*Anchusa*), pasji jezik (*Cynoglossum*) itd. jesti poklada, dobi modro ali plavo barvo; mleko tistih krav pa, katerim se bela repa daje, ima nekakošen, neprijeten poseben okus, ki je že celo na putru poznati. Nasprotno pa dajejo rastline kobulice (*Doldengewächse*) in nekatere sorte cikorije mleku dober okus, kakoršnega ima navadno le puter iz gorjanskih ali planinskih krajev. Le po lakoti prisiljene jejo krave divji luk, divjo meto, divjo gorušico, plešec ali bobulico, po katerih rastlinah tudi mleko ni dobrega okusa, kakor je občno znano. Brez umetnih primetkov dobiva puter razno barvo po različnih barvilih, kakoršna se v rastlinah pokladane krme nahajajo.

Rumeno ali žolto korenje, če se kravam poklada, ne daje putru rumene barve, kakor njegov sok, če se pri medenju primeša. Pokladan brošč (*Krapp*) barva mleko rudeče, katanec (*Reseda luteola*) vendar mleka ne barva in tudi putru pri medenju primešan ne daje žolte barve.

Znamenja dobrega hrastovega lesa.

M. 1. Ako je vrh kterega drevesa suh, listje redko, velo in žolto, je to gotovo znamenje, da je les znotraj pokvarjen. 2. Ravno to pomenjajo tudi nenavadne gube in pogostni izrastki, z skorjo preraščeni razpoki in špranje, ktere je treba za natančno preiskavo za svedom prevrtati. 3. Neprimerno debel konec debla in votel, globok glas pri udarcih z uhami kake sekire, je gotovo znamenje, da je deblo votlo, sredi gujilo ali razpokano. 4. Ako se skorja luši in je luknjičasta, kakor bi bila z pogostnimi svinčenimi zrni prestreljena, je gotovo znamenje, da je les črviv ali znotraj kako drugače pokvarjen. 5. Če pa korenina še stoječega drevesa ninagn jita in odrevenela, ampak čvrsta in sočna, če so veje z močnim listjem pokrite, če sta deblo in vrh po razmeri krepka in gladka, je to znamenje zdravega in lepega lesa v deblu. 6. Pri ravno posekanih drevesih je zdravo lice deblovega in vrhovega konca zanesljivo znamenje zdravega in dobrega lesa.

Nekaj za rejo čebula.

M. Ako se čebul, predno se posadi, na rahli toploti dobro izsuši, vendar pa da cime po vročini nepoškodovane ostanejo, se iz tako pripravljenega čebula prav debel čebul prirediti zamore. Kmalu po presajenju na novo pognojene grede izrastejo debeli čebuli močnega duha in okusa.

Sladne cime (Malzkeime) so dobra kokošja krma.

Sladne cime imaja mnogo beljakovine 18 do 30 % toraj skoro za polovica več kakor zrnje v sebi. Zato so pa tudi prav posebna kokošja hrana. Kokoši po njih rade nesó, in sploh redno ž njimi krmjene znesejo na leto za dobro tretjino več jajc, kakor pa po kaki drugi hrani.

Sejmovi. 18. aprila v Muti, v Podčetrtku, na Ptujski gori. 19. aprila pri Mariji Snežni. 20. aprila pri Novicerkvi, pri št. Ilu nad Slov. Gradcem. 22. aprila v Dobjem.

Dopisi.

Iz Maribora. (Razne novosti.) Tukajšni Slovenci snujejo posojilnico z omejenim poroštvom. Odsek 3 mož dela priprave in namerjava brž po praznikih sklicati večji zbor — reč je v zanesljivih, delavnih rokah. Potrebe takega zavoda ni treba mnogo dokazivati — denarna stiska pri slovenskih kmetih in nesramnost mariborskih oderuhov je dovolj znana in čutena. — Mariborska hranilnica močno napreduje; lani je proti 2629 knjižicam prejela 1,720.105 fl., izplačala pa 1,717.707 fl. za dače in opravištvo je šlo 8165 fl., čistega dobička bilo je 12678 fl., rezervni fond ima 268.021 fl. — Mariborskeje uri se je že same starosti začelo mešati, ker malokedaj prav kaže; to je velika napaka za mesto, kder toliko ljudi prebiva, ki se v svojih poslih morajo strogo na ure držati. Mestni zastop je neki odločil 1500 fl. za novo uro. Tudi potreba novega pokopališča se kaže čedalje bolj. Mislili so že napraviti novo skupno pokopališče in sicer na stezi v Digoše. Iskanje primerne prostora so g. Jan. Girstmajerju naložili. — Za tukajšno učiteljsko pripravnišče bi se imelo letos začeti staviti novo poslopje, pa o pripravah še ni duha ne sluha. — G. Seidl se je vendar nekoliko ustrašil nasveta dr. Radaja v deželnem zboru, po katerem bi imel vsak srenjčan volilno pravico zgubiti, če bi bil srenji kaj dolžen ali če nebi dolžnih računov položil. Takih mudnih ptičev štejemo mnogo zlasti okoli Maribora med nemškutarskimi župani. Prestrašeni Seidl je Kamčanom v nedeljo dal naznaniti, da bo do 15. maja izdelal srenjske račune. Kamčani utegnejo pa tudi res radovedni biti na račune, potem na zadevo z učiteljem Kocmutom! Še nekaj! Za „šulfest“ v Kamci je g. Seidl nabral 125 fl., čez dve leti je sam pravil, da je ostalo 60 fl. Ali še jih ima? Potem